

КРИТЕРІЇ ОБДАРОВАНOSTІ У СПОРТИВНИХ ЄДИНОБОРСТВАХ

Сергій СМІРНОВСЬКИЙ¹, Софія СМЕРЕЧИНСЬКА¹,
Станіслав КУНІКОВСЬКИЙ², Кшиштоф ГАНДЗІАРСЬКИЙ²

¹Львівський державний університет
фізичної культури імені Івана Боберського,
²Куявська вища школа у Влоцлавку, м. Влоцлавек, Польща

Вступ. Еволюція змагальної діяльності у спортивних єдиноборствах (фехтуванні, боксі, карате, боротьбі та ін.) зумовила зміни системи підготовки спортсменів у цих видах спорту. За останні роки у зв'язку з активними процесами розвитку єдиноборств, змін у правилах змагань, зросла інтенсивність змагальної діяльності та підвищилися вимоги до підготовленості спортсменів. (З. С. Семеряк, 2015; Ю. А. Бріскін, М. П. Пітин, С. Б. Смирновський, 2017). Таким чином, постала необхідність пошуку нових шляхів та резервів щодо підвищення результативності змагальної діяльності, визначення найбільш обдарованих спортсменів та здійснення відбору на різних етапах багаторічної підготовки.

Мета дослідження – визначити основні критерії обдарованості у спортивних єдиноборствах.

Методи дослідження. Теоретичний аналіз та узагальнення, документальний метод, опитування (анкетування), методи математичної статистики.

Під час дослідження було проведено опитування 45 тренерів зі спортивних єдиноборств. Зокрема, було опитано 15 тренерів з фехтування, 15 тренерів з боксу та 15 тренерів із карате, які мають різний стаж та кваліфікацію та працюють в Україні та поза її межами.

У результаті анкетування було встановлено, що одним із найбільш інформативних критеріїв обдарованості на початкових етапах багаторічної підготовки є психофізіологічні характеристики спортсменів (швидкість рухових реакцій, швидкість мислення, обробки інформації та прийняття рішення, стійкість до перешкод, урівноваженість та сила нервової системи), такої думки були 52 % опитаних тренерів. Також важливим критерієм обдарованості на думку 31 % тренерів є психологічні особливості спортсмена та мотивація до занять конкретним видом єдиноборств. Щодо антропометричних даних спортсменів, то як критерія обдарованості у спортивних єдиноборствах лише 19 % опитаних тренерів вважали цей критерій інформативним. Найменша кількість тренерів (4 %) вважає, що фізична підготовленість спортсмена на момент початку занять спортом може бути критерієм обдарованості спортсмена.

Висновок. У результаті проведених досліджень було встановлено, що тренери (58 %) вважають показники психофізіологічних характеристик спортсменів одним із важливих критеріїв обдарованості у спортивних єдиноборствах.

Більшість тренерів (92 %) не здійснюють контроль психофізіологічних характеристик спортсменів у процесі підготовки, проте вважають за доцільне його здійснювати.

Серед психофізіологічних критеріїв обдарованості спортсменів тренери виокремлюють властивості уваги, швидкість ухвалення рішення в умовах дефіциту часу та швидкість рухових реакцій як найбільш значущі критерії.

Ключові слова: критерії обдарованості, спортивні єдиноборства.

Список використаних джерел

1. Смеречинська С. Психофізіологічні характеристики фехтувальників на шпагах на етапі попередньої базової підготовки [Електронний ресурс] / Софія Смеречинська, Марта Педосенко, Сергій

Смирновський // Спортивна наука України. – 2018. – № 3 (85). – С. 41–45. – Режим доступу: <http://sportscience.ldufk.edu.ua/index.php/snu/article/download/750/724>

2. Differentiation of technical and tactical training of epee fencers with the account of weapon control / Yuriy Briskin, Maryan Pityn, Alina Perederiy, Olha Zadorozhna, Serhiy Smyrnovsky, Zoryana Semeryak // Ido movement for culture. – 2020. – Vol. 20, no. 1. – P. 40–48.

3. Multi-Functional Technical Devices for Improvement and Control of Athletes' Preparedness in Martial Arts / Olha Zadorozhna, Yuriy Briskin, Maryan Pityn, Serhiy Smyrnovsky, Zoryana Semeryak, Ivan Khomiak, Ivan Hlukhov // Sport Mont. – 2020. – Vol.18(1). – P. 9–14.